

Bilag 4.3.1

Dato: 14.02 2022

Til: Hovedbestyrelsen – møde d. 25.03.2022

Kontaktpersoner: Jan Pedersen, jap@dn.dk, tlf. 31193239 og Sofie Hvemon, sh@dn.dk, tlf. 31193283

Fremhævede indstillinger til høringssvar

Her fremgår først, hvilke bemærkninger fra de forskellige høringssvar, som sekretariatet anbefaler afstedkommer ændringer i råstofpolitikken. Nederst i dokumentet fremgår opsummerede høringssvar, som sekretariatet anbefaler, *ikke* afstedkommer ændringer i politikudkastet. Jf. bilag 3.3.2 for uddybning af både bemærkninger og sekretariatets vurderinger af disse.

1) Håndtering af råstofafgiften

Bemærkninger fra høringssvar

DN Roskilde¹ udtrykker stor modvilje mod det nuværende politikudkast, da bemærkningerne vedr. tilbageføring af råstofafgiften er taget ud. Afdelingen argumenterer for, at afgiften skal tilbageføres de steder, den er indtjent, så den kan bruges til at sikre, at afledte transportveje mv. tilrettelægges miljømæssigt fordelagtigt, og at belastede kommuner får bedre økonomisk mulighed for at sikre efterbehandling til naturformål. Samrådet for Nordsjælland² efterspørger desuden en konkretisering af, hvad den øgede afgift kan anvendes til.

Sekretariatets indstilling

Sekretariatet indstiller, at hovedbestyrelsen igen drøfter, hvorvidt råstofafgiften tilbageføres til berørte kommuner og regioner, og om der generelt er behov for yderligere konkretisering ifm., hvad afgiften skal bruges til. Teksten kunne indeholde anbefalinger om, at de respektive kommuner og regioner har frihed til at bruge den tilbageførte afgift på natur og råstofrelaterede forhold, som de finder lokalt rimeligt og værdifuldt for borgerne. Det kunne rumme både små konkrete forbedringer i og omkring råstofgrave, men også muligheden for at pulje til større naturpleje-indsatser.

---

¹ Jf. bilag 3.3.2, bemærkning 2.5 og 5.10

² Jf. bilag 3.3.2, bemærkning 2.3

2) At efterbehandlede råstofgrave skal sidestilles med § 3-natur, og de adgangsregler, der gælder her

Bemærkninger fra hørings svar

DN Favrskov har foreslået, at der som betingelse for gravetilladelse stilles krav om bindende reetableringsplan om natur og adgangsforhold (inklusive vedligeholdelsesforpligtelser). Samrådet for Nordsjælland³ og Jens Erik Larsen⁴ fra Planfagligt Udvalg bemærker også vigtigheden af at sikre adgang for offentligheden til de reetablerede råstofgrave.

Sekretariatets indstilling

Adgangen til de reetablerede råstofgrave sikres via. de adgangsregler, der følger med § 3-naturbeskyttede områder. HB foreslås derfor, at der indføres et “ønske om at råstofgrave efter efterbehandling til natur opnår samme beskyttelsesniveau som gældende § 3-naturbeskyttelse, herunder de adgangsregler, der gælder for § 3-natur.”

3) At skrænter kan efterlades med flotte foldninger og lagserier

Bemærkninger fra hørings svar

Niels Hald⁵ har på Vores DN foreslået, at skrænter bør efterlades, hvor de kan illustrere den geologiske udvikling, herunder hvordan råstofferne er dannet. DN Sorø⁶ bemærker desuden, at der kan være behov for at vedligeholde skrænterne, da de ellers kan falde sammen eller blive udjævnede.

Sekretariatets indstilling

HB foreslås, at der indføres en sætning om, “at skrænter også kan efterlades med flotte foldninger og lagserier, hvis disse findes. Desuden anbefales det, at skrænterne vedligeholdes, når dette findes relevant.”

4) Opbygning og formidling af politikken

Bemærkninger fra hørings svar

DN Hillerød⁷ bemærker, at det ikke i politikudkastet er til at få et overblik over, hvad DN præcist ønsker. Budskabet er ikke let præsenteret. Samrådet for Nordsjælland⁸ efterspørger

---

³ Bemærkning 2.3 i bilag 3.3.2

⁴ Bilag 3.3.2, bemærkning 6.3

⁵ Jf. Bilag 3.3.2, bemærkning 5.6

⁶ Jf. Bilag 3.3.2, bemærkning 5.11

⁷ Jf. bilag 3.3.2, bemærkning 10.1

⁸ Jf. Bilag 3.3.2, bemærkning 10.2 og 10.3

desuden en ny opbygning af politikken (herunder ændringer i afsnittenes temaer), et tydeligere overblik over anbefalingerne, en indledning og en opsummering, samt at ordet “efterlivet” tages ud, da ordet ifølge samrådet bruges om livet efter døden, når det gælder mennesker.

Sekretariatets indstilling

Det indstilles, at HB godkender, at de væsentligste pointer i DN-politikken bliver fremhævet i det endelige grafiske udtryk. Det anbefales desuden, at der udarbejdes en kort konklusion i slutningen af politikken, hvor anbefalingerne opsummeres. Derudover anbefales HB, at vendingen “efterlivet” ændres til “efter endt råstofgravning”, og at udkastet får et grafisk ensartet udtryk ift. de øvrige politikker. Det indstilles desuden, at HB overvejer, hvorvidt en politikskabelon til fremtidig udarbejdelse af DN-politikker kan være relevant.

5) Naboskab til råstofgrave

Bemærkninger fra høringssvar

DN Roskilde⁹ bemærker, at der er udgivet en folder ift. “det gode naboskab” med information om grundlæggende forhold ift. at være nabo til en råstofgrav.

Sekretariatets indstilling

Det foreslås HB at indføre henvisningen i afsnittet om “Afdelingernes værktøjskasse”.

Folderen kan læses [her](#).

6) Genopfyldt jord og grundvandsbeskyttelse

Bemærkninger fra høringssvar

Gunnar Larsen¹⁰, medlem af Naturfagligt Udvalg, bemærker, at det er faktisk forkert, at genopfyldt jord beskytter grundvandet bedre end naturligt aflejrede lerlag. Han anbefaler at slette dette på side 12 i politikken: *“Genopfyldt jord yder ikke samme grundvandsbeskyttelse som lerlag aflejret under istider. Risikoen for sprækker og lynhurtig transport af landbrugets hjælpestoffer er meget høj.”*

Sekretariatets indstilling

Da der er usikkerhed forbundet med emnet, anbefales det HB at sætningen udgår, så teksten i stedet fokuserer på formålet og hensigten ved at efterbehandle til natur hver gang.

7) Præcisering ift. ressourcernes fornybarhed

Bemærkninger fra høringssvar

Niels Hald¹¹, medlem af bestyrelsen i DN Fredensborg, foreslår på Vores DN, at følgende sætning udgår eller forkortes: *“Men ressourcerne på land er ikke fornybare, og kommer først igen efter næste istid”*. Han bemærker nemlig, at det ikke gælder kridt og kalk, moler og kvartssand, at de dannes under istider.

Sekretariatets indstilling

Sekretariatet anbefaler, at sætningen ændres til: *“Men ressourcerne på land er ikke fornybare.”*

---

⁹ Jf. bilag 3.3.2, bemærkning 13.10

¹⁰ Jf. Bilag 3.3.2, bemærkning 9.2

¹¹ Jf. Bilag 3.3.2, bemærkning 13.9

Opsummerende bemærkninger fra høringsvarene, som ikke anbefales at føre til ændringsforslag

Her følger et overblik til HB's orientering over nogle af bemærkningerne fra høringsvarene, som ikke anbefales at føre til ændringsforslag. For det fulde overblik over indstillinger til høringsvar, jf. bilag 3.3.2.

Positive tilbagemeldinger ift. politikudkastet

Blandt andet DN Ringkøbing-Skjern, DN Thy, DN Mariagerfjord, Samrådet for Nordsjælland, DN Hillerød, Samrådet for Vestjylland samt medlemmer af Planfagligt Udvalg har positive bemærkninger til råstofpolitikken. Mange af delementerne i politikken vækker derfor genklang hos afdelingerne og udvalgene.

- Da bemærkningerne støtter op om det nuværende udkasts indhold, anbefales det, at de ikke medfører ændringer. Jf. bilag 3.3.2, blandt andet **bemærkningerne 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.8, 2.1 og 2.2** for uddybning. Også andre bemærkninger støtter positivt op om politikudkastets indhold.

Kritik af høringsfrist

Samrådet for Nordsjælland kritiserer høringsfristen set i lyset af, at politikken blev vedtaget på REP-mødet for to år siden.

- Jf. bilag 3.3.2, **bemærkning 1.7** for uddybning.

Ikke sikkert, at råstofafgift vil mindske forbruget

Gunnar Larsen, medlem af Naturfagligt udvalg, bemærker, at en øget råstofafgift ikke nødvendigvis vil mindske forbruget, da afgiften ikke spiller en rolle i prisen på færdigvareproduktet.

- Sekretariatet bemærker, at det er en fin observation, der dog ikke lægger op til ændringer. Jf. bilag 3.3.2, **bemærkning 2.6** for uddybning.

Råstofgravens betydning for det danske landskab

Axel Bendtsen og Henrik Præstholt fra Planfagligt Udvalg bemærker, at en national råstofstrategi bør omfatte råstofgravens betydning for det danske landskab.

- Sekretariatet bemærker, at det ikke pålægger en DN råstofpolitik at foregribe, hvorledes Folketinget bør strukturere og opbygge en national råstofstrategi. Jf. bilag

3.3.2, bemærkning 3.1 for uddybning.

Holland og genbrug

Gunnar Larsen, medlem af Naturfagligt udvalg, bemærker, at Holland måske skal importere størstedelen af deres råstoffer.

- Sekretariatet bemærker, at det er en god pointe, og at politikken allerede bemærker, at der er risiko for eksport af problemer. Jf. bilag 3.3.2, **bemærkning 4.4** for uddybning.

Geologiske værdier

Niels Hald, medlem af bestyrelsen i DN Fredensborg, anbefaler på Vores DN, at der kommer et større fokus på de geologiske værdier i politikken.

- Sekretariatet bemærker, at der, jf. punkt 3 i dette bilag, foreslås at indføre en sætning om bibeholdelse af geologiske profiler i efterbehandlede råstofgrave. Derudover vurderes en nøjere beskrivelse af geologiske forhold ikke nødvendig ift. råstofpolitikens sigte. Jf. bilag 3.3.2, **bemærkning 4.5 og 13.9** for uddybning.

Hensyn til landskab og kulturmiljø

Axel Bendtsen og Henrik Præstholt fra Planfagligt udvalg mener, at der i politikken i højere grad bør indgå et hensyn til landskab og kulturmiljø. Både ift. etablering og efterbehandling af råstofgrave. Axel Bendtsen understreger, at ikke alle eksisterende graveområder skal henligge uberørte, eller at der skal gives grønt lys for etablering af råstofgrave, hvis de efterfølgende henligges uberørte.

- Sekretariatet bemærker bl.a., at synspunktet om at genskabe bortgravede højderygge, åse og bakkeøer er isoleret i høringssvarene. Sekretariatet bemærker desuden, at det er besluttet i HB, at målet er, at råstofgrave efterbehandles til natur. Jf. bilag 3.3.2, **bemærkning 5.2 og 6.1** for uddybning.

Bedre “integration” af råstofgrave med omkringliggende natur og landskab

DN Thy foreslår at sikre bedre “integration” af råstofgrave med omkringliggende natur og landskab. Afdelingen foreslår, at planlægning af efterbehandling skal ske i samspil med den omgivne natur og landskab for at kunne skabe mere sammenhængende og større områder. De foreslår bedre 1) samarbejde mellem region og kommuner om planlægning og tilladelser, 2) gravetilladelser, der sikrer rationel udnyttelse og 3) etapeopdeling af gravetilladelser.

- Sekretariatet vurderer, at hovedpointen allerede er dækket ind i politikken. Jf. bilag 3.3.2, **bemærkning 5.3** og **6.2** for uddybning.

Områder uden råstofgravning og afvejning af landskabelige beskyttelsesinteresser

DN Sorø foreslår, at værdifulde landskaber, skove, kulturmiljøet, § 3-beskyttet natur, fredninger, Natura 2000-områder og områder med bilag IV-arter som udgangspunkt skal friholdes for råstofgravning. Samråd Nordsjælland foreslår desuden, at der ved udpegning af interesseområder for råstofudvinding indgår afvejning af planer for de landskabelige beskyttelsesinteresser, herunder natur- og kulturhistoriske beskyttelsesinteresser. Ifølge samrådet bør en national råstofstrategi også omfatte et stop for udvinding i områder, der har status som nationale geologiske interesseområder.

- Sekretariatet bemærker, at nævnte hensyn vedr. værdifulde geologiske og historiske interesser mv. allerede i dag vægtes i ansøgninger om graveområder, og at der aldrig graves i Natura 2000-områder. Det vurderes, at anbefaling af yderligere restriktioner ikke er troværdigt ift. prognoser for forbrug og planlagt infrastruktur. Jf. bilag 3.3.2, **bemærkning 5.9** og **6.4** for uddybning.

Indvinding af sphagnum mv.

DN Sorø foreslår stop for indvinding af sphagnum mv. i tørvemoser, som i stedet for vådgøres.

- Sekretariatet bemærker, at sphagnum, tørv, i politikken foreslås helt udfaset i 2027. Jf. bilag 3.3.2, **bemærkning 5.9** for uddybning.

Offentlig kortlægning ved udpegning af interesseområde

DN Sorø foreslår, at der allerede ved en udpegning af et interesseområde til råstofudvinding skal gennemføres en offentlig kortlægning og beskrivelse af planter og dyr med særligt henblik på udpegnings-arter og Bilag IV-arter. Kortlægningen bør ifølge afdelingen gennemføres af regionen. En lignende eftersøgning skal gennemføres ift. gravetilladelser.

- Sekretariatet bemærker, at råstof-interessetilkendegivelse ikke skønnes proportionalt med de foreslåede aktiviteter og kortlægninger. Jf. bilag 3.3.2, **bemærkning 6.5** for uddybning.

Afdelingernes værktøjskasse

Samrådet for Vestjylland vil gerne have flere eksempler i "Afdelingernes værktøjskasse",

måske fra det jyske område. DN Mariagerfjord vil også have værktøjskassen udvidet med konkrete tiltag fra sekretariatets/ledelsens side. Fx procedurer for afdelingernes kommunikation med sekretariatet.

- Sekretariatet bemærker, at det er svært at nævne alle egne af landet lige hyppigt. Det bemærkes desuden, at kommunikationsprocedurer med sekretariatet ikke er aktuelt at nævne i en politik, men naturligvis bør afklares på anden vis. Jf. bilag 3.3.2, **bemærkning 7.2 og 7.3** for uddybning.

Jord

DN Ringkøbing Skjern spørger til, hvordan DN får indflydelse på magasinering og anvendelse af overskudsjord. DN Roskilde efterspørger mere fokus på, at jord bruges som opfyldning af lunger i det dyrkede landskab.

- Sekretariatet vurderer, at spørgsmålet om nærmere jordhåndtering ikke kan rummes inden for tids- eller tekstmæssige rammer af råstofpolitikken. Desuden er problemet ift. brug af jord som opfyldning af lunger ikke i sig selv et råstofemne. Jf. bilag 3.3.2, **bemærkning 8.1 og 8.2** for uddybning.

Råstofindvinding og grundvand

DN Frederikshavn og Læsø foreslår, at der fremadrettet ikke må gives tilladelser til råstofindvinding ved særligt nitrاتفølsomme arealer, som er beliggende i almene vandværkers indvindingsoplande. Der foreslås også, at der ikke gives tilladelse til råstofgravning i grundvandsparker, og at der indføres skærpede krav ift. råstoftilladelser i indvindingsoplande og OSD-områder uden for de udpegede nitrاتفølsomme arealer. Helge Hansen fra DN Frederikshavn og Læsø uddyber emnet på Vores DN. Gunnar Larsen bemærker, at der ikke findes eksempler på, at okker i private brønde/boringer skyldes råstofindvinding. DN Sorø bemærker, at der ved råstofgravning nær vandløb og søer bør sikres, at disse ikke får sænket vandspejl eller udtørres.

- Sekretariatet bemærker, at der ikke findes eksempler på, at råstofgravning har forurennet eller ødelagt grundvandsressourcen. Der er enkeltstående eksempler på okker i vandløb i Vestjylland og nikkel i grundvandsborger på Sjælland. Desuden er emnet behandlet i kapitlet om "Afdelingernes værktøjskasse". Jf. bilag 3.3.2, **bemærkning 9.1 og 9.3** for uddybning.

Deponi og genanvendelse af råstoffer

DN Frederikshavn og Læsø foreslår, at råstofgrave ikke må anvendes til deponi, tilkørsel af jord eller som arealer for oparbejdelse/genanvendelse af råstoffer.

- Sekretariatet bemærker, at forslaget kan betyde at egne af landet, ikke vil kunne levere relevante genanvendte og genbrugte ressourcer, som så i stedet skal transporteres langvejs fra. Jf. bilag 3.3.2, **bemærkning 9.4** for uddybning.

Råstofgrave som industriområder

Samrådet for Nordsjælland er kritiske over for forslaget på side 13 om, at en udgang på en afsluttet råstofgravning kan blive som et industriområde.

- Sekretariatet noterer bekymringen, men bemærker, at industrianlæggene, i en decentral fordeling af centre til genanvendelse og genbrug, vil være det eneste troværdige alternativ til jomfruelige råstoffer. Jf. bilag 3.3.2, **bemærkning 9.5** for uddybning.

Forbud mod eksport af råstoffer

Samrådet for Nordsjælland ønsker, at der i politikken indskrives et forbud mod eksport af råstoffer.

- Sekretariatet bemærker, at eksporten er under 1 % og mest har karakter af “nabohandel” mellem Aabenraa og Nordtyskland. Jf. bilag 3.3.2, **bemærkning 10.2** for uddybning.

En national råstofstrategi uden regional binding

Samrådet for Nordsjælland foreslår en national råstofstrategi uden regional binding.

- Sekretariatet bemærker, at hverken regioner, kommuner eller branche har yttret ønske om en national råstofstrategi uden regional binding. Jf. bilag 3.3.2, **bemærkning 10.2** for uddybning.

Indvinding til havs

Gunnar Larsen, medlem af Planfagligt Udvalg, bemærker, at det er ca. 10 % af sand, grus og sten, der kommer fra havet og ikke 25 %. Samrådet Nordsjælland foreslår desuden, at der tilføjes et afsnit om særlige initiativer vedr. havets råstoffer.

- Sekretariatet bemærker bl.a., at havet også leverer fyldsand til oppumpning på kysterne, hvilket bringer andelen op på 25 %. Jf. bilag 3.3.2, **bemærkning 10.2 og 11.2** for uddybning.

Transport

DN Roskilde bemærker, at der bør være afgift på transporterne ifm. råstofindvinding. DN Thy ønsker følgende ift. bæredygtig udnyttelse og transport af råstoffer: 1) etablering af løbende nationalt overblik over råstofreserver og forventet forbrug samt 2) opretholdelse af eksisterende råstofhavne.

- Sekretariatet vurderer, at pointen fra DN Roskilde indgår i afsnittet om ny lovgivning. Samtidig bemærkes, at en national råstofstrategi meget gerne skulle ende med et overblik over reserver, og at der er allerede prognoser om forventet forbrug. Ønsket om råstofhavnene indgår allerede. Jf. bilag 3.3.2, **bemærkning 12.1 og 13.2** for uddybning.

Råstoffer til veje

Gunnar Larsen, medlem af Naturfagligt Udvalg, spørger, om det er værd at nævne, at transportforliget ikke har regnet på, hvor råstoffer til vejene skal komme fra.

- Sekretariatet vurderer, at forholdet allerede er antydnet i politikken. Jf. bilag 3.3.2, **bemærkning 12.2** for uddybning.

Trykvand til rigkær

Anna Bodil Hald, personligt valgt medlem af REP, bemærker, at afgravning af bakker og huller i jorden er et problem for trykvand, rigkær og andre trykvandsafhængige moser.

- Sekretariatet vurderer, at det vil føre for vidt at præcisere særtilfælde vedr. Mølleåen og rigkær, og at det desuden er svært at genkende, at der er tale om et udbredt fænomen. Jf. bilag 3.3.2, **bemærkning 13.1** for uddybning.

Decentral og lokal udnyttelse af råstofforekomsterne

DN Mariagerfjord mener, at DN bør presse på for en mere decentral og lokal udnyttelse af råstofforekomsterne.

- Ønsket om decentrale forsyninger er udgangspunktet i regionernes arbejde og råstofloven. Det vurderes desuden ikke muligt i en DN-politik at arbejde for

yderligere spredning af råstofgravning. Jf. bilag 3.3.2, **bemærkning 13.3** for uddybning.

Miljøstyrelsen bør stå for planlægning og godkendelser

DN Mariagerfjord bemærker, at det bør være Miljøstyrelsen, der skal udføre planlægning og godkendelse ift. råstofindvinding på baggrund af forslag fra kommuner og regioner.

- En placering i Miljøstyrelsen vurderes ikke for nuværende realistisk eller troværdigt. Jf. bilag 3.3.2, **bemærkning 13.4** for uddybning.

Danske Regioner

Samrådet for Nordsjælland bemærker, at der er en fælles forståelse mellem Danske Regioners forslag til forbedringer på råstofudvindingen og DN's råstofpolitik. Forståelsen kan danne et grundlag for et godt fremtidigt samarbejde på råstofområdet mellem regioner og kommuner, bemærker samrådet.

- Sekretariatet noterer bemærkningen, men vurderer ikke, at det lægger op til ændringer i politikudkastet. Jf. bilag 3.3.2, **bemærkning 13.5** for uddybning.

Råstoffer som fælleseje

DN Sorø bemærker, at DN bør arbejde for, at råstoffer på land under dyrkningsjorden reelt er fælleseje, og at alle råstoffer på vandet er fælleseje og skal håndteres som sådan.

- Sekretariatet vurderer, at et opgør med den danske model for ejendomsrettens ukrænkelighed ikke er politisk hensigtsmæssig. Jf. bilag 3.3.2, **bemærkning 13.6** for uddybning.

Siem Skov

DN Sorø stiller spørgsmålstegn ved Siem Skov som et positivt eksempel i politikken.

- Eksemplet er valgt, fordi det er så bemærkelsesværdigt positivt og sjældent veldokumenteret. Jf. bilag 3.3.2, **bemærkning 13.7** for uddybning.

Statslig styring med regionernes råstofplaner

DN Sorø bemærker, at DN's råstofpolitik bør diskutere, hvorvidt der skal statslig styring ind over regionernes råstofplaner.

- Sekretariatet vurderer, at regionerne er en udmærket model ift. emnet. Jf. bilag 3.3.2, **bemærkning 13.8** for uddybning.

Moler og kulturhistoriske spor

Gunnar Larsen, medlem af Naturfagligt udvalg, bemærker fordelene ved indvinding af moler samt vigtigheden af de kulturhistoriske spor om industrikultur som følge af råstofindvinding.

- Sekretariatet vurderer, at pointen om moler indgår i teksten, og bemærker, at Vang granitbrud indgår som et særligt positivt aftryk ift. råstofgravning. Jf. bilag 3.3.2, **bemærkning 13.11 og 13.12** for uddybning.

Definition af råstoffer

DN Sorø efterspørger en klarere definition af “råstoffer” i politikken.

- Sekretariatet vurderer, at afsnittet “Hvad er råstoffer, og hvad bruger vi dem til?” samt figur 2-3 udlægger forståelsen tilstrækkeligt. Jf. bilag 3.3.2, **bemærkning 13.13** for uddybning.